

ALBISTEAK

BIZIA MERKE

- Batak bestia il dau.
— Nun?
— Madril'en.
Nolan?
— Eztabaida negargarri baten ondoren. Ildakoa 45 urteko eskale bat da, M.J.
— Eta, nor il dau?
— Beste 29 urteko eskale gasteagoak, kutxiloz il dau.
— Zergaitik zan burruka?
— Nork beingañetik dirua atrapau.
— Zer diru?
— 100 (eun) pezta.

BIDE BERRIAK BILLATU

Vida Nueva, 4-II-1995

- Bide berriak zertarako?
— Ezkontzako loturatik askatzeko.
— Dibortziñuak ugaritzeko?
— Ez, ori olan be ez.
— Orduan, zer?
— Elizak ezin dau lotutako ezkontzarik askatu.
— Aberatsen ezkontzak askatzen dozak, ba...
— Elizak egiten dauana auxe da: Ezkontza lotu gabe dagoela erakutsi.
— Ez al da berdin?
— "Jainkoak, batu duana, ez dezala gizonak banatu".
— Eta, zer?
— Ba, orixe. Elizak erakutsi bear dau, batu gabe dagozela... Eta orretan billa bear dira bide barriak...
— Eta, nork esan dau ori?
Ratzinger Kardenalak, berberak.

JIDDU

- Zer izen dok ori?
— Gure dotriñako mutikoa dok.
— Ruanda'tik etorri dok, ala?
Mutikoa bertakoa da; izena berriz, Indiakoa.
— Bataiatuta al dago?
— Ez, oraindik ez.
— Ori, oitura biurtuko da.
— Berak aitortza egin nai dau eta Jauna artu beste bere lagunekin batera.
— Eta, zergaitik ez ditu egiten?
— Sakramentuak artzeko, lenengo bataioa artu bear dalako.
— Eta, bataioa artu barik, ez al dago besteak artzerik ala?
Atletik'aren batzarretara joateko, aurretik sozio egin bear dozu eta orduan, txartela eskuetan, joan deikezu; bestela, ez.
— Nola joango nok, ba, sozio izan barik!

- Elizan be berdin: Lenengo sozio egin, bataioa artuta eta gero, geroke eskubide guztiak.
— Jidduk ere ori egin bearko dau.
— Bai, bestela amen dabil etxetik kanpo bezala.
— Baña, martxa onetan, ez dakit kristiñauak ez ote diran jokoz kanpo geldituko...!
— Jainkoaren laguntza bearko dogu.

ADAN ETA EUSKERA

- Orain eun urte esaten eben, Paradisuan Adan'ek euskeraz egiten ebala.
— Txo, txo, ez eik orrelako iñuxentekeririk esan.
— Ez dira iñuxentekeriak.
— Zer dozak, ba?
— Orain eun urte ziuur-ziuur sinisten eben gauza da.
— Zer uste eben ba?
— Ez eben Bibliarik ondo ulertzen.
— Zergaitik ez?
— Jesus'engandik Adan'era bitarte orretan ez eben uste 4.000 urte baño askoz geiago pasa ziranik.
— Eta?
— Gaurtik ara, 6.000 urten, eta baekien garai aietan Euskera bizi zala, indoeuropeo eta semita berbetak baiño zaaragoa dala.
— Ez izango, ba...!
— Bibliak ori esaten ba'dau, gauza garbi dago: Adam'ek nai-ta-nai ez, euskera erabilli bearko eban, bera dalako izkuntzarik zaarrena.
— Baña, Bilbiak ez dau ori esaten.
— Ez gaurko egunez beste iñork be. Gizona zaaragoa da eta euskalduna be bai. Eta orretan dago kakoa eta korapilloa: Eun urtetik ona, eta euskerari buruz ori esaten eben gizonak ezagutu ez dabezen, margoz eta marrazkiz betetako leize pilloa topa dabez Euskalerriaren inguruan.
— Eta, zer esan nai dau orrek?
— Arazoa ez dala Jesukristo aurreko 4.000 urtekoa, asko zaaragoa, baizik... eta, beste aldetik, berriz, Bibliak ez dauala orrelakorik esaten.
— Bai, bai, ulertzen dot, orain eun urte ez zan, gure antxiñatasuna ezagutzeko, izkuntza beste biderik... Izkuntza eta besterik ezer be ez.
— Eta geroztik Biblia bera ere obeto ezagutzen dogu eta ez dau orrelakorik esaten.
— Gogoratzen naiz gure autzaroan zer esaten zigun abadeak astuari buruz.
— Zer esaten zuen?
— Astoak zergaitik dituen belarriak luze.
— Eta, zergaitik?
— Adam'ek ipiñi eutsezan animaliei beuren izenak; gero-ra, galdetu eutsen ia gogoratzen ebezan. Guztiak ekien beu-

ARGIUNEAK

LANPOSTUAK ETA EUSKERA (DEIA 1994-XI-I5)

- Joan dan urtean (1994) ia zazpireun enpleguak ez ei dabe bear eben Euskerazko examiñarik gaintitu?
- Zer, ba? Ikasi dezatela.
- Bai, baña, diñoenez, euren lanpostuak alda bearoko debez.
- Or konpon, Mari Anton.
- Ori, ez da bizi-lege ona. Euskeraz txikitatik entzun ez dabenak, gero zailtasun eta neke asko dauz euskal berbeta ikasteko...
- Geuk be erderaz ikasten dogu.
- Erdaldunetzako Euskera oso gaitza da, pentsa-moldea desberdiña dalako euskeraz eta erderaz...
- Ori bai: Gure Aitan, "Zeruan bezela lurtean ere" esaten dogu eta erdaldunek, berriz, alderantziz: "Asi en la tierra como en el cielo".
- Zailtasunik aundiena orixe da; baña, ori naikoa ez dala, beste gañontzeko zailtasunak ipiñi deutse Euskerari gañean eta sekulako Hatzez bete dabez orri guztiak...
- Bai, baña, alan agindu dabe ta...
- Euskera erreztu bearrean, zaildu, gaiztotu... eta aizke-nerako guztiok aspertu, gogaitu... Euskeraren aurkako arerio-pilla sortuz...
- Ori be, alan da.
- Zer zeregin ederra... Orretarako jendearen dirutxuak, geureak ere bai, txautu, alperrik gastau...

SAN MARTIN TXIKI ETA JENTILLAK

- Kristiñau erriak ez eukan garirik.
- Nere amamak esate eban ze, kristiñauen gariak jentillei ostutakoak zirela.
- Ostutakoak? Nolan ostu?
- San Martin Txikiak apostu bat egin ei eban Jentillakaz.
- Zer apostu?
- Nork saltorik aundien egin gari-tontor baten gañetik.
- Norena zan gari-tontorra?

- Jentillena; kristiñauak ez eukan garirik.
- Eta, nork irabazi eban?
- Jentillek erre. San Martin Txiki bota aundiagaz joan

zan eta salto egitean gari-tontorrean erori... eta botak gariz bete...

- Gariagaz zer egin ba'ekian?
- Ez, baña, arin-aringa iesi joaila, jentil iñozo batek diadar egin eutzon:
- Balekie egingo leukie,
tonto-lapikoa,
orri erortean, garie;
orri irtetan, artoa... Ja, ja, ja...!
- Oraindik be, barrez egondo da...
- Orrela jakin eben garie eta artoa ez direla batera erreit.

ATZO EZ DA GAUR

- Eztropozo eta beatz-topo egin dau Markeliñek kalean eta aldamenetik seiñarrak:
- Au atso baldarra!
- Atso baldarra?
- Lenago ez eustazun ori esaten.
- Zer esaten neutzun, ba?
- Onek kale zantarrak! Neuk esango deutsot alkatari, neure aingeruentzako kaliak konpontzeko.

NEURRI DESBERDIÑAK

- Izekok Gabon-aparian ardo-basoa erauli dau maindere zuriaren gaiñaera. Esku beatza ardotan buzti eta belarrian ikutu ondoren ekin gau pozik:
- Alegria, alegria...
- Bere illoba Mikeltxok, uste gabeen, beste orren beste egin dau beste ardo-baso bategaz eta izekoak:
- Nora begira ago, tonto-lapiko ori!

— Lau urtez eta askatasunaren bezperetan il zan.

— Izen gatxa eukan abade orrek.

— Ez, ez eukan izenik, zenbaki bat besterik. Auxe: 26.147 eta 34 urte eder. Afrika aldean mi-xiolari izateko prestakuntza egiña eukan; baña, Dachau itxituren topa eban bere Afrika eta maitasun paregabea nun agerturik.

— Laister ikusiko dogu aldetan?

— Bidean doia.

INĀUTERI ETA ARATUSTEAK

— Aita Donosti kaputxino famatua zan.

— Berak bildu ebazan makiñatxu bat kanta. Errietako kanta-bilduma egin eban.

— Danetarik dagoz an, Ināuterienak be bai.

— Bizkaia'n, Aratosteak.

— Napparroa'ko Ituren eta Zubietak emoten deutse asiera euren Ttunttorroekin.

— Illebete bai, gitxienez. Ez dagoz beti lo... Zergaitik?

— Neuk auxen entzunda daukot: Lengo garai zaarretan Frantzia'ko Landetara joaten ei ziran gazteak lanera, arbolak botatzera, neguaren biotzean, landarak lo dagozela; eta orregaitik aurreratzen ebezela Ināuteriak eta aratosteak.

— Yoaleak gerrian, naruz jantzirik eta ttuntturro luzeak buru gañean; eskuan, berriz, animali buztana aizea astintzeko.

- Noizkoak ote dira jantzi orrek?

— Gizona eiztari eta eizetik bizi-modua ateraten ebanian, orduan jazten zan animalien antzera larrukiz eta mozorroz.

Zergaitik animalien antzera eta ez gizon antzera?

— Eizara edo kazara dijoanian animali jazkeraz errezago inguratzen da animaliangana.

— Alan dirudi.

— Beste aldetik, berriz, aztikeririk ez jasotzeko.

— Begizkoak, ala?

— Aztiak irudiari egiten dion kaltea, irudiaren jabeari egiten deutso. Orduan, inork ez dau norberen irudia emon inori, ortik kalterik ez jasotzeko.

— Eta, eiztari eus-

kaldunak kobetan zegoezan animali irudiei egiten eutsen aztikeria?

— Irudiak jasotako kaltea, mendiko animali biziak jasoko eban.

— Orduan, badakit zergaitik ez dagon kobetan gizen irudirik? kalterik ez jasotzeko.

— Badagoz irudiak, bañan mamaorroz edo mozorroz jantzita eta ortik sortzen dira karnabaletako mozorroak...

— Ez diraz, arranea, atzo goizeko gauzak!

ARATUSTEAK

— Aratustea, aragi uztea izango da.

— Garizuma zan aragi uzteko garaia.

— Eta, penitentzia egitekoa.

— Bai, eta aurretik festak egin.

— Karnabalak, aratusteak, ināuteriak...

— Berrogei eguneko aragi-uzteari Austerre egunean asiera emoten jakon; Austerre aurreko astea zan karnabal astea.

— Eta, zer ziran Gizakunde, Emakunde eta Orokunde egunak?

— Austerre aurreko iru egun edo ostegun. Gizakunde egunean emakumeak egiten zion gizonari konbita; Emakunde, alderantziz, gizonak emakumeari; Orokunde, bata besteari.

— "Ostegun gizen" bezala.

— Eta Otsaliko'ren antzera. Orein irurogeita amar urte ibilia naz Gipuzkoa'ko Goierri aldean "Otsaliko"ren eskean, onela kantatuz:

Otsaliko Otsaliko
nik otsoa bizirik ilko
Okela bat eta okela bi
nere burruntzie bete bedi.

— Okelea eskatuten genduen?

— Okelea, urdaia, odolosteak, txorixuak... burruntzian sartzekoak.

— Orregaitik izango zan Ostegun Gizen...

— Auskalo.

Bartolo Arropaingo

